

KUSTBON

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

ÅTTONDE
ARG.

N° 32

Prenumerationspris:

Helt år Emk. 200:—

Halvt „ „ 125:—

I utlandet:

Helt år Emk. 350:—

Halvt „ „ 200:—

Utkommer
alla onsdagar

Redaktion:

Svenska Folkförbundet

Ansvarig red.: M. Westerblom

Reval, Riddaregatan 3.

Annonspris

enligt överenskom-
melse.

För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

26 aug.

1925

Toompea
loss.

EN MINNESKRANS

Till minnet av Birkaseleven Elisabet Stahl, som ny-
ligen avled i sitt hem i Ölbäck, Rickholtz.

Varför föll blom' och bröts en skär viol
förrän den nåddes av sommardags sol?
Varför slumrar in ett liv, som knoppas,
en brodd, varav allt gott man hoppas?

O, korta tanke, vad fåvitsk fråga!
Ej ser du värdet av livets låga;
ej kan du känna hur rikt det levat,
det liv som tidigt sitt segel revat!

En bild av våren, ung och ljus och blid,
så kom Du till oss sent i höstetid.
Du fann vänner, blev själv allas vän,
och kvar Du lever i ljusa minnen än.

Mer rik än mångens var din rena själ,
mer klart såg blicken väg för män'skans väl.
Varmt var det hjärta, som upphört att slå,
tomt blev det kring oss se'n Du bort fick gå.

Väl må vi sörja men tacka än mer.
Tack för allt Du gav och med minnet ger!
Tack, Elisabet! — Ljuvt vid fridfull hamn
njute Du ron i evighetens famn!

E. Adalberth.

EN STILLA HUSLIG TVIST.

Av B. L-t.

(ur „För Lantmannahem“)

Kalle i Huggelvik och hans gumma hade under de 22 åren de delat ljust och lett, sällan varit i något allvarligt gruff, men en kväll — det var vid tiden för potatisplocket — såg det ut som det skulle bruta löst för första gången. Gumman, som hette Kajsa, hade fått för sig att deras äldste son Knut skulle genomgå lantmannaskola, men det ville inte Kalle vara med på. „Du kan väl tänka dig,“ sade Kalle, „hur svårt det blir för mig att undvara pojken.“ Vi ha ganska mycket skogsarbete till vintern, förutom ved och en del virke för annat ändamål, måste jag taga ut virke till det nya redskaps-huset. Det går icke att undvara Knut i vinter, det är bättre vi vänta till ett annat år, och förresten, vad skall pojken där och göra. Det är egentligen högfärds-skolor, där de få gå klädda i krage var dag, och sedan blir det icke gott att få Knut att taga på sig arbetsblus och trätöfflor. Jag har gått i far mins skola, pojken får gå i min skola, så har det gått förr och våra förfäder ha rätt sig, pojken reder sig säkert lika bra.“ — „Men förstår du då inte, Kalle,“ invände Kajsa, „att vi leva i en annan tid nu. Inte vill du göra som din far, stiga upp kl. 4 om vintermorgnarna och „plejla“ säd, inte vill du i slåttern gno med lien hela dagen. Vår tid är sådan, att det är icke muskelkraften, som har avgörande betydelse, nej, det är tanken, som måste arbeta mer än förr, och skolorna äro till för att träna tanken och vidga kunskaperna. Jag ser väl, vilket huvudbry du har många gånger, när du skall köpa gödsel, frövaror o. d., och jag hörde på ett föredrag en gång, att det tarvas en helt annan kännedom om fodermedlens sammansättning för att åstadkomma

en mera ekonomisk utfodring än vad både du och jag har.“ — „Nu vill jag emellertid att pojken skall till lantmannaskolan i höst,“ sade Kajsa, ju äldre han blir desto svårare ha vi att avvara honom, då vi blir äldre för vart år. Blir det icke av i höst så tror jag aldrig pojken kommer till skolan. Jag skall försöka hjälpa dig med vad jag kan och kreaturen skola vår äldsta lös och jag sköta om helt och hållet i vinter.“

Frågan blev icke avgjord den dagen, då ovanstående samtal ägde rum, men hur det var segrade Kajsa efter många rätt så hetsiga debatter och Knut kom till lantmannaskolan. Knut fortsatte efter att hava slutat lantmannaskolekursen sitt arbete vid gården och fadern märkte att pojken fått en vida klarare blick på jordbrukets detaljer och ett säkrare grepp om det hela än förut. Han ville numera tala om gårdens drift och planläggningen av det hela, då han tidigare endast utfört det arbete, som han anmodats utföra utan att reflektera däröver. Utfodringen blev omlagd så, att djuren fingo sina bestämda mål- och vilotider. Vid inpöp av gödselmedlen blev det mera planmässighet än förut. Kalle såg att han fick allt mer och mer nytta av Knut, och han överlät större delen av ledningen på honom, och detta var klokt, ty desto större intresse fick sonen.

Ända sedan Knut kom från lantmannaskolan hade han provmjölkat korna. Att de kunde vara så olika i avkastningen hade fadern aldrig tänkt sig. Nu gallrades de sämsta korna ut, då tidigare denna gallring utförts mera på en slump.

En söndag gingo far och son ut på fälten för att se på grödan. De kommo ner till en nyodlad mosse, som bar grönfoder. „Men“, yttrade fadern, „vad är detta, peluskerna äro dubbelt så kraftiga på en teg emot på den andra,

vad beror detta på, då jorden är lika.“ „Jo, ser ni, far, jag körde 2 lass ympjord i våras på en teg för att se om det erfordrades baljväxtbakterier i jorden. Nu skola vi se på rötterna.“ Det visade sig, att rikligt med bakterieknölar funnos å rötterna av peluskerna å den ympade tegen, men icke några dylika på den oympade. De gingo förbi ett gödslingsförsök i havre, som Knut lagt, vilket gav tydligt utslag för den gödsel, som jorden var störst i behov av. De kommo till ett rågfält. „Kan du säga mig, Knut, varför axen äro så jämna och stora och icke skåriga, som de annars bruka vara.“ „Jo, vi har givit jorden en säck superfosfat, som den förut aldrig fått, därför äro axen större än förr, och orsaken till att de ej äro skåriga är, att vi bytt ut vår gamla rågsort mot Sjärrnåg.“ De fortsatte mot den lilla kalvhagen, en liten början till betesanläggning, på cirka ett tunnland. „Kvigkalvarna äro ändå rätt vackra,“ sade fadern. „Ja, det börjar snart visa sig resultatet av, att vi gått in i tjurföreningen,“ sade Knut.

En söndag på eftersommaren fem år efter den lilla tvisten angående Knuts inträde i lantmannaskolan sutto Kalle och Kajsa ensamma i den av Knut planterade syrenbersån och sågo på de även av sonen anordnade blomsterrabatterna omkring stugan. „Nå, säg mig nu uppriktigt, har du ångrat, att du lät mig få min vilja fram och låta pojken gå igenom lantmannaskolan, Kalle?“ — „Nog har du,“ sade Kalle, „haft många goda uppslag i din dag, gumma, men detta tager ändå priset“.

KRING SVENSKBYGDER

REVALS SVENSKA FOLKSKOLA

börjar sitt läsår måndagen den 31 augusti. Skolan flyttar från

och med detta läsår till Riddaregatan 9 i Svenska kyrkans hus.

Nämnda dag kl. 10 f. m. böra alla barn, både nykomlingar och sådana, som förut besökt skolan, infinna sig i skolans nuvarande lokal, Riddaregatan 9.

LEDAMOTEN I RIKSFÖRENINGENS ÖVERSTYRELSE, KAPTEN P. O. CARLANDER

har, som bekant, från den 30 juli till den 22 dennes vistats här i Estland och därvid besökt alla svenskorter utom Runö. Kapten Carlander har rätt grundligt studerat förhållandena på de olika svenskorterna och satt sig in i behoven. Ännu återstår mycket att göra på flera områden. Isynnerhet hemmen lämna mycket övrigt att önska. Vi äro tack samma för, att Riksföreningen även på detta sätt visar intresse för estlandssvenskarna.

På lördagen den 22 augusti reste kapten Carlander med „Ariadne“ till Tyskland för att efter några dagar därifrån återvända till Sverige.

LÄRAREUTBILDNINGEN.

K. M:t i Sverige har medgivit, att ynglingen Anders Lindström från Ormsö, som f. n. vistas i Sverige, må nu på hösten vinna inträde som extra elev vid folkskoleseminariet i Karlstad. Han äger dock icke rätt att efter genomgång av seminariet erhålla sådant betyg, som berättigar till lärarebefattning i Sverige.

Anders Lindströms studier bekostas, som bekant, genom insamling, som företagits av Riksföreningens lokalavdelning i Karlstad samt „Nya Vermlands-Tidning“!

N A R G Ö.

I nr 30 av Kustbon meddelas, att „Goda vänner i Sverige“ ha skänkt till svenska Estland tre radioapparater, näml. till svensk-

orterna Runö, Ormsö och Odensholm.

Nargö, som är en liten ö, avlägsen 20 klm. från kontinenten, saknar både kyrka och föreläsare, (två av ovannämnda svenskorter ha egna präster) och har ekonomiskt lidit mest under krigsåren, borde säkerligen ej sakna en sådan. Radioapparaten skulle verka som ett gott medel i svenskhetens sak. Tänk hur bra det vore, om „goda vänner“ ville förhjälpa norgöborna till att hörasvensk andakt per radio varje söndag.

Natten 10—11 augusti inträffade en svår olycka utanför Nargö fyr. Fiskarne Oskar Luther, Olof Luther och Ella Luther voro ute för att fånga torsk. Fiskbåten, som ej var försedd med lykta, låg för ankar i farvattnet och de tre personerna lågo och såvo i båten. Under tiden överseglades fiskebåten av en slup som bogserades av en större segelskuta. De i båten varande befunno sig plötsligt i vattnet och då båten krossades, uppstod en kamp på liv och död i vattnet.

Fröken Luther som till ålder var 16 år bortspolades av vågorna, innan en annan fiskebåt hann till hjälp och försvann i havets djup. Männen som orkade uthålla räddades.

Skolhusbygget pågår i full fart och om finansfrågan någorlunda löses, blir huset efter några veckor färdig.

Nargö, den 11 augusti 1925.

H. V.

R U N Ö.

På Runö har det varit mycket fint väder under hela höbärnings- och skördetiden. Och en riktigt bra växt har det varit i år. — Söndagen den 2 augusti var det ett förfärligt åskväder, som förde bort rågkärvarna från åkerfälten upp i trätopparna. Det börjar så småningom gå framåt på ön. Så t. ex. har den del av åkern, som förr stod tom, nu börjat odlas med rot- och sommarfrukter, och tack vare svenska herrar

ha vi även fått modernare åkerbruksredskap, först till skänks och sedan ha vi själva köpt till från Arensburg. De äro bättre att använda, än våra egna trädplogar.

Vi ha även fått en ny svinras från Sverige, och nu gå icke heller svinen mer ute i skogen på bete som förr. Vi tacka fabriker Palén och många andra herrar.

Vår kantor F. Dreyer ligger i Arensburg svårt sjuk, blir behandlad av läkare. Vår pastor har rest till Sverige för att hämta sin brud. Vi önska honom all lycka på resan och mycket välkommen tillbaka till Runö. Under tiden håller kyrkvärden H. Lorentz gudstjänst.

J. Österman-Pass.

D E N G Å N G N A V E C K A N

I n r i k e s.

Som redan förut i denna tidning nämnts, företog vår Riksäldste en bilfärd i landet. Inrikesminister Einbund, finansm. Sepp, justitiem. Gabriel, socialm. Kaarna, ministern utan portfölj Ast och rikssekreteraren Terras voro honom följaktliga. Industriföretagen, såsom cementfabriken Asserin, skifferstensgruvorna m. m. beskådades. Dessutom besöktes Narva och Hungerburg. Deltagarne i färden ha medfört de bästa intryck från densamma.

Den Revalska mässan slutade på måndagen den 24 ds. Trots det, att vädret icke alltid var det bästa, besöktes den livligt och jämförelsevis av rätt många utlänningar. Av artiklarna ha ett rätt stort antal jordbruksredskap och maskiner blivit sålda.

I ryska monarkiska kretsar här i landet har man i deras press börjat tala i en sådan ton, som icke gärna kan tillåtas, icke ens i ett fritt land. Där döljes icke, att man verkar i monarkistiska syftemål. Regeringen har funnit sig föranlåten att förbjuda utgiv-

ningen av deras tidningsorgan först i Reval och sedan i Narva.

Utlandet.

Den 21 ds. anlände Sveriges konung Gustaf V med drottningen och prins Vilhelm till Helsingfors. De höga gästerna mottogos och firades på det allra värdigaste sätt. Finland är stolt över konungabesöket.

Den 22 augusti avled vårt grannland Lettlands utrikesminister S. Meierovics genom bilolycka. Det var under en färd från Riga till Tuckum. Meierovics har länge varit minister och mycket uppskattad. Han sörjes även i Estland.

Krigets verkningar i Österrike äro ännu mycket allvarliga. Två tredjedelar av allt livsmedel måste införas utifrån och omkr. 200.000 arbetare äro utan arbete.

Franska regeringen vill inleda underhandlingar med Amerika om sättet för skuldernas betalande till sistnämnda land. Hittills har Frankrike icke velat låsas av sina skulder till Amerika.

ETT OCH ANNAT

„Äng är åkers moder.“

Fornsvenskt talesätt.

* * *

„Penningar äro krigets pulsdror.“

Zar Peter I av Ryssland.

* * *

Den gotiske historieskrivaren Jordanes uppgiver att danerna voro en stam av svensk börd.

Penningkurser

Revals börs.

24 augusti 1925

1 dollar	—	372	375
1 pund	—	18:0	1825
100 rentmark	—	8850	8950
100 Fmk.	—	937	947
100 sv. kr.	—	10000	10115
1 estkrona	100	—	—
10 guldrub.	—	1900	1935

REVALS TORGPRIS.

Hela svin	per pund	Emk.	45—50
Flunder	„	„	15—20
Abborre	„	„	15—18
Strömning	„	„	10—12
Smör	„	„	80—95
Mjök	stop	„	18—20
Grädde	„	„	140—160
Ägg	par	„	16—18
Rägmjöl	pud	„	370—385
Potatis	stop	„	8—11

Svenska Sockerfabriks A. B., Malmö.

Bitsocker, förpackat i paket om 2 à 2½ kg, finnes till salu hos alla specerihandlare.

BIL-TRANSPORTER

verkställes av

A.-B. SLEIPNER, Stockholm
Riks 2485, Norr 4339

till angränsande statssamhällen, järnvägsstationer, egendomar och handelsaffärer.

Bageriidkarnes Jäst-Aktienbolag

hållbara och jäskraftiga

Pressjäst

är oöverträffad.

Atersförsäljare antagas där vi förut icke äro representerade.

Post- och telegrafadress:

Jästängen, STOCKHOLM.

Skolbarn

i Hapsal

finna passende bostad med eller utan inackordering i närheten av skolorna, på hörnet av Rütli- och Suur Lossi tänav 17, hos fru A. RETTEL.

Svenska Klubbens och
S. O. V:s

LÄSRUM

har nu öppnats Riddaregatan 3 och hålles öppet alla dagar kl. 6—8.30 e. m.

Obs! Svenska och finlandssvenska tidningar och tidskrifter.

FÖRESTÅNDARE och en lärareplats

vid Höbring folkskola anslås härmed lediga att sökas före den 3 september d. å. hos Rickholtz kommunalförvaltning. Valet försiggår nämnda dag kl. 10 f. m. i Rickholtz kommunalhus.

För Kommunalförvaltningen:

Ordf.: A. Besterman

Sekreterare: A. Schönberg.

ESTLANDS GEOGRAFI

PÅ SVENSKA

PRIS Kr. 1:50., OBUNDEN Kr. 1:—.

Den som önskar veta något om den nya republiken Estland och isynnerhet svenskarna i Estland, borde rekvirera boken: Reval, Riddaregatan 3.